

Uit nota van toelichting bij Besluit lozen buiten inrichtingen, artikgewijze toelichting

Paragraaf 3.1 Grondwater bij bodemsanering en proefbronnering

Artikel 3.1

In dit artikel worden regels gesteld aan het lozen van grondwater dat vrijkomt bij bodemsaneringen en proefbronneringen buiten inrichtingen. Een bodemsanering zal in de praktijk veelal een zelfstandige inrichting zijn of binnen een inrichting worden uitgevoerd. Dit besluit is dan niet van toepassing, voor het lozen gelden dan de voorschriften in het Activiteitenbesluit. Een bodemsanering die niet binnen een inrichting plaatsvindt zal over het algemeen niet als een zelfstandige inrichting worden beschouwd, indien deze korter dan zes maanden duurt. De termijn van zes maanden wordt veelal aangehouden om te bepalen of een activiteit met het oog op het tijdelijk karakter daarvan wel of niet als inrichting wordt aangemerkt. De voorschriften van dit besluit zijn daarom voornamelijk van toepassing op kortdurende saneringen die buiten een inrichting plaatsvinden.

De voorschriften voor het lozen die in dit besluit worden gesteld zijn vrijwel identiek aan de voorschriften in het Activiteitenbesluit. Zoals in de toelichting van het Activiteitenbesluit reeds is aangegeven, is bij het opstellen van de voorschriften voor lozingen van afvalwater uitgegaan van de CIW-nota "Vrijkomend grondwater bij bodemsaneringen". Bij bodemsaneringen komt naast vervuilde grond vaak verontreinigd grondwater vrij. De meest voorkomende verontreinigingen in het grondwater zijn benzeen, toluen, ethylbenzeen en xyleen (BTEX), vluchtige gechloreerde koolwaterstoffen (VOCl), minerale olie, en in mindere mate ook PAK's en zware metalen. Vaak wordt dit water ter plaatse gezuiverd. Daarbij worden verschillende zuiveringstechnieken toegepast. Het afvalwater wordt vervolgens afhankelijk van de locatie, hoeveelheid en samenstelling van het afvalwater in het oppervlaktewaterlichaam, de bodem of in een rioolstelsel geloosd. Voor lozingen via al deze lozingsroutes zijn in dit besluit regels opgenomen. In het navolgende wordt kort ingegaan op de regels die bij de verschillende lozingsroutes gelden.

Lozen in een oppervlaktewaterlichaam

Voor lozingen in een oppervlaktewaterlichaam zijn in het tweede en het derde lid verschillende lozingseisen geformuleerd voor aangewezen en niet-aangewezen oppervlaktewaterlichamen. De lozingseisen voor aangewezen oppervlaktewaterlichamen zijn afgeleid van de toepassing van beste beschikbare technieken. Voor niet-aangewezen oppervlaktewaterlichamen zijn soms aanvullende maatregelen nodig. In die gevallen zullen bij lozing strengere lozingseisen nodig zijn, hetgeen tot hogere kosten kan leiden. Deze hogere kosten zijn te rechtvaardigen omdat anders een significante verslechtering van de waterkwaliteit optreedt. De in het besluit opgenomen lozingseisen zijn zodanig gekozen, dat deze voor de desbetreffende categorie oppervlaktewaterlichamen te allen tijde een adequate bescherming waarborgen. Afhankelijk van de specifieke situatie zijn echter soms ruimere lozingseisen mogelijk. Het bevoegd gezag heeft daarom in het zevende lid, onder a de mogelijkheid om, al dan niet op aanvraag van de lozer, bij maatwerkvoorschrift ruimere lozingseisen te stellen.

Voor naftaleen en PAK's geldt een afwijkende regeling. Ten opzichte van het Activiteitenbesluit zoals dat gold voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit zijn minder strenge lozingseisen opgenomen voor het lozen van naftaleen en PAK's in zowel aangewezen als niet-aangewezen oppervlaktewaterlichamen. De waarden die in het Activiteitenbesluit waren opgenomen bleken in de praktijk veelal niet haalbaar. Daardoor zou voor elk lozen in een oppervlaktewaterlichaam van gezuiverd grondwater dat naftaleen of PAK's bevat een maatwerkvoorschrift moeten worden gesteld. Daarmee zou het streven om bij de kortdurende lozingen van bodemsaneringen individuele beschikkingen te vervangen door algemene regels teniet worden gedaan. De emissiewaarde voor PAK's is daarom gesteld op 1 microgram per liter (was 0,003 in aangewezen oppervlaktewaterlichamen en 0,0003 in niet-aangewezen oppervlaktewaterlichamen), de emissiewaarde voor naftaleen op 0,2 microgram per liter (was 0,1 in aangewezen oppervlaktewaterlichamen en 0,01 in niet-aangewezen oppervlaktewaterlichamen). Het bevoegd gezag heeft in het zevende lid, onder b de mogelijkheid om bij maatwerkvoorschrift zo nodig strengere lozingseisen voor naftaleen en PAK's vast te stellen.

Ten opzichte van de regeling in het Activiteitenbesluit, zoals dat luidde voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit, is tevens de lozingseis met betrekking tot het zuurstofgehalte vervallen. Vooral bij lozen van kleine hoeveelheden op ruim ontvangend oppervlaktewater is lozen met een lager zuurstofgehalte niet bezwaarlijk, en leidde de eis tot het onnodig nemen van

beluchtingmaatregelen. Nu aan het zuurstofgehalte geen eis wordt gesteld, valt dit aspect (evenals andere niet concreet uitgewerkte lozingsaspecten) onder de zorgplichtbepaling.

De bovenbeschreven aanpassingen met betrekking tot naftaleen, PAK's en zuurstofgehalte worden met dit besluit ook doorgevoerd in het Activiteitenbesluit.

Lozen in de bodem

Ook bij lozing in de bodem (vierde lid) is er voor gekozen doelvoorschriften op te nemen die te allen tijde een adequate bescherming van de bodem waarborgen. Gekozen is daarom voor lozingseisen op het niveau van de streefwaarden in de circulaire bodemsanering 2009. Evenals bij lozen in het oppervlaktewaterlichaam heeft het bevoegd gezag de mogelijkheid om bij maatwerkvoorschrift ruimere lozingseisen te stellen (zevende lid, onder a).

Lozen in rioolstelsels

Voor lozen in rioolstelsels die niet op een zuiveringstechnisch werk uitkomen, maar rechtstreeks in een oppervlaktewaterlichaam of in de bodem (zoals hemelwaterstelsels en drainagestelsels) gelden dezelfde voorschriften als bij lozen in een aangewezen oppervlaktewaterlichaam. Indien het rioolstelsel waarop geloosd wordt direct loost in een niet-aangewezen oppervlaktewaterlichaam heeft het bevoegd gezag op grond van het zevende lid, onderdeel c, de mogelijkheid om bij maatwerkvoorschrift de lozingseisen van tabel 3.1a aan te scherpen in het belang van de bescherming van de kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewaterlichaam.

Het lozen van al dan niet gezuiverd grondwater in een vuilwaterriool en vervolgens behandelen daarvan in een zuiveringstechnisch werk (een rioolwaterzuiveringsinstallatie) heeft een aantal nadelen. In geval van lozing van vluchtige stoffen zal een groot deel van deze stoffen reeds tijdens het transport in een vuilwaterriool naar de lucht worden geëmitteerd, zodat van zuivering van deze stoffen in de rioolwaterzuiveringsinstallatie nauwelijks sprake zal zijn. Het lozen van bodemsaneringwater op het vuilwaterriool kan daarnaast leiden tot een toename van de overstorting door overbelasting van het rioolstelsel. Ook heeft lozing van dergelijk "dun water" (water met weinig verontreinigingen) een nadelig effect op de werking van de rioolwaterzuiveringsinstallatie. In beginsel is een lozing van bij reiniging van grond en grondwater vrijkomend afvalwater in het vuilwaterriool milieuhygiënisch geen voor de hand liggende optie. In aan aantal situaties kan het echter de enige of de meest doelmatige optie zijn, vanwege onder meer:

- te grote afstand tot oppervlaktewaterlichaam of schoonwaterriool, zodat daarin niet geloosd kan worden;
- een te hoge grondwaterstand waardoor bodemlozing niet mogelijk is;
- een beperkte tijdsduur van de lozing, of beperkte vracht aan verontreiniging, waardoor de kosten voor vergaande zuivering niet in verhouding staan tot de milieuwinst die daarmee kan worden bereikt;
- het feit dat voor de in het grondwater aanwezige verontreinigingen de restverontreiniging niet met gangbare technieken kan worden beperkt tot de concentratie-eisen die gelden voor lozing in oppervlaktewaterlichaam en in de bodem.

In het eerdergenoemde CIW-rapport is per te lozen stof een afwegingsmodel ontwikkeld waarmee met name gebaseerd op kosteneffectiviteit, kan worden bepaald in welke situaties lozing in het vuilwaterriool de meest aangewezen route kan zijn.

Gelet op het voorgaande is er in het vijfde lid voor gekozen om eventuele lozing in een vuilwaterriool aan een voorafgaande toetsing door het bevoegd gezag te onderwerpen. Indien lozen in een oppervlaktewaterlichaam, op of in de bodem of in een voorziening voor de inzameling en het transport van afvalwater, niet zijnde een vuilwaterriool, redelijkerwijs niet mogelijk is, bepaalt het zesde lid, onder b dat bij maatwerkvoorschrift kan worden toegestaan om wel in het vuilwaterriool te lozen. De lozer kan het bevoegd gezag verzoeken om een dergelijk maatwerkvoorschrift te stellen. In dit maatwerkvoorschrift worden tevens de lozingseisen ten aanzien van verontreinigingen gesteld, waarbij BBT het uitgangspunt dient te zijn, en kunnen bovendien voorschriften ten aanzien van het te lozen debiet worden gesteld.

Voor het te lozen debiet (de per tijdseenheid geloosde hoeveelheid afvalwater) zijn in dit besluit voor de verschillende lozingsroutes geen uitgewerkte eisen opgenomen. Gezien de omvang die deze lozingen soms kunnen hebben kan het debiet in bepaalde gevallen wel een probleem vormen, met name bij lozing in een rioolstelsel. In die gevallen biedt de zorgplicht van artikel 2.1 de mogelijkheid om bij maatwerkvoorschrift eisen te stellen aan het te lozen debiet. Dit kan een beperking van het debiet betekenen, maar ook kan gekozen worden voor een lozingsregime, waarbij de lozing vooral plaats vindt in de perioden dat er voor het overige weinig geloosd wordt op

dat riool, bijvoorbeeld in de nacht. Een buffervoorziening ter plaatse van de sanering kan dan noodzakelijk zijn.

Proefbronneringen

Naast regels voor lozing vanuit bodemsaneringen bevat artikel 3.1 ook regels voor lozing vanuit proefbronneringen, die plaatsvinden in kader van een saneringsonderzoek in de zin van de Wbb.

Voor lozingen anders dan in een vuilwaterriool komen de regels overeen met de regels voor bodemsaneringen (tweede tot en met het vierde lid). Voor lozing in een vuilwaterriool is geen toestemming bij maatwerkvoorschrift vereist. Het is primair aan de lozer om te beoordelen of de andere lozingsroutes redelijkerwijs mogelijk zijn. Is dat niet zo, dan mag gelet op het zesde lid, onder a, vanuit een proefbronnering in een vuilwaterriool worden geloosd. Aan dat lozen wordt slechts een voorschrift gesteld ten aanzien van onopgeloste stoffen. Voor het overige vormt de zorgplichtbepaling het kader waaraan het lozen getoetst wordt.

Uit Staatsblad 2011, nr. 153